

nenapadly. Nesmí se ale zapomenouti, že v mnoha případech smluv svatebních přesná ustanovení pro případ smrti, zvláště v pádě bezdětnosti, jsou podmínkou sňatku vůbec. Nebude-li v pořízení takovém jednotnosti, bude-li pořízení rozloženo na několik listin, jehož důvod žádný člověk nepochopí, povede to nutně k vzájemné nedůvěře smluvních stran.

Možnost odděleného deponování listin, disponování, a konečně nutnost obšírného právního poučování o příčinách toho nutně bude semenem vzájemné nedůvěry a semenem nesvárů v rodině.

Že se nedá vzájemnost testování zcela vyloučiti, seznala částečně komise sama. Když se totiž jednalo o stanovení konvalidace posledních pořízení, to jest ustanovení, že poslední pořízení písemné, pro formální vady neplatné, může platiti za pořízení ústní, ukázala se nutnost, k ustanovení o smlouvách dědických připojiti dodatek, že v případě formálních vad mohou platiti jako testament. Proto při stylisaci § 1249 a 1250 učiněna výjimka a sice v tom smyslu, že konvalidace jest možná, třebaš pořízení se stalo od obou stran na jedné listině.

Bohužel, takováto konvalidace může platiti zase ale jen ohledně toho, co jest obsahem dědické smlouvy v užším slova smyslu, tedy ustanovení za dědice, smluvně od druhé strany přijatého. Ostatních částí, připojených k takovéto smlouvě dědické, tedy částí odvolatelných, se konvalidace tato netýká, třebaš byly sebe důležitější a separovati se nedaly.

Jsem přesvědčen, že v tomto ohledu jest nutno návrh revisní doplniti. To ovšem lze provésti tím způsobem, že k § 583 se přidá ustanovení, že »ustanovení se netýká pořízení, spojených se smlouvou dědickou«.

Dr. KAREL LEPŠÍK:

O doručování.

Jednou z důležitých složek nesporného řízení jmenovitě projednávání pozůstalostí a hlavně zárukou žádoucí rychlosti postupu řízení je spolehlivé doručování.

Pustíme-li se zřetele otázku poštovního pro nás nedávno nepříznivě rozhodnutou, ač i tato s ohledem na žádoucí zlevnění řízení a značně vysoké poplatky poštovní za doporučené a návratky, které právě při nepatrných pozůstalostech často do značných sum narostou a dávají podnět k výtkám vysokých poplatků soudních komisařů za projednání, — neměla by námi býti považována za odbytou, — musíme jako naprosto pochybený označiti postup ministerstev pošt a spravedlnosti, které nejen že zamezily dosud v praxi prováděný a zákonem plně odvodněný postup při doručování, kde soudy vyrozumění a vyzvání soudních komisařů stranám podle § 187 not. ř. ze dne 21. května 1885 č. 94 ř. z. prostě samy doručovaly, nýbrž dokonce zakázaly notářům i používání soudních obálek k doručení k vlastním rukoum a nedovolují ani používati návratek s označením notáře jako odesílatele.

Jsou proto notáři nuceni užívati návratek poštovních pro listovní dopravu předepsaných, což se pokud je mi známo v praxi většinou děje.

Při tom však nelze přehlédnouti, že tyto poštovní návratky nevyžadují jako modré zpáteční lístky soudní doručení k vlastním rukoum, nýbrž dopouštějí doručení náhradně příslušníkům domácnosti, což je arci pro řízení pozůstalostní velmi závažnou vadou.

Vyzvání k dědické přihlášce resp. obeslání k roku pod následky § 120 nesp. pat., při kterém vlastně v naší pozůstalostní praxi průkaz o doručení má hlavně význam, musí býti doručeno k vlastním rukoum podle § 350 jedn. ř.

Odnětím možnosti používání zpátečních lístků soudních event. vlastních modrých návratek k vlastním rukoum je soudnímu komisaři vůbec znemožněno zaručeně se o doručení k vlastním rukoum postarati. Ani poukaz na možnost doručování obecními úřady zde nevystačí, protože obce nemají přísežných orgánů doručovacích zejména na venkově a podpis na zpátečním lístku není zde žádnou zárukou.

Jedinou zárukou správného doručení je tedy doručení přísežným doručovatelem poštovním na modrý lístek, poněvadž doručování soudními podúředníky je za dnešních poměrů nemyslitelné.

Je tedy nezbytně nutno event. při akci za uzákoněním nového notářského řádu domáhati se odstranění této nesrovnalosti uvedeným postupem obou ministerstev přivoděné a mimo to stačí i poukázati na protizákonnost nařízení min. sprav., podle něhož soudům se zapovídá obstarávati notářům jako soudním komisařům doručení jich zásilek stranám. Tím by byl derogován platný zákon ze dne 21. května 1855 č. 94 ř. z., jehož hlava XIII. byla not. řádem ze dne 25. července 1871 č. 75 ř. z. výslovně zachována v platnosti. Zákon ten totiž výslovně ustanovuje v § 187, že soudy mají obsílky a doručení notářů jako soudních komisařů na jeho požádání stranám doručovati. Je tedy výnos min. sprav. opak toho nařizující zřejmě neplatný.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

K důkazu o zřízení věna jest tenkrát třeba spisu notářského, jedná-li se o splnění smlouvy manželské o věno anebo uplatnění práva na zřízení věna proti osobám třetím.

(Rozhodnutí nejv. soudu z 23. dubna č. j. R I 290/24.)

Okresní soud v Litoměřicích neschválil pozůstalostně a opatrovnícky návrh odevzdání předlužené pozůstalosti po Josefu Taussigovi, manželce zůstavitele Markéty Taussigové z toho důvodu, že přihlášená vdovou pohledávka věna 40.000 Kč prokázána jednak potvrzením zůstavitele jednak slyšením osob převzvedných pro nedostatek zřízení spisu notářského po právu nepozůstává.

Krajský soud v Litoměřicích usnesení toto potvrdil.

Nejvyšší soud dovolávacímu rekursu Markéty Taussigové vyhověl, usnesení nižších soudů zrušil a spisy vrátil soudu pozůstalostnímu, aby znovu rozhodl, a sice z těchto důvodů:

Podle názoru nižších soudů není nárok stěžovatelky na vrácení věna z pozůstalosti jmění jejího manžela a na zařadění tohoto jejího nároku mezi pozůstalostní dluhy proto opodstatněn, že nebyla o věně zřízena smlouva ve formě notářského spisu, jak jest stanoveno v § 1. zák. z 25. července 1871 č. 76 ř. z. a také potvrzení o přijetí věna, nemajíc formy, k platnosti jeho uvedeným zákonem požadované, jest neplatné.

Toto stanovisko nižších soudů nelze sdíliti, protože se zakládá na nesprávném použití právě citovaného zákona a odporuje, pokud jde o neuznání nároku rekurentky na vrácení věna a zařadění nároku toho mezi pozůstalostní dluhy, ustanovení § 1229. obč. zák. Otázka platnosti zřízení věna pro nedostatek předepsané formy notářského spisu (§ 1. shora uvedeného zákona) přišla by v úvahu, kdyby se jednalo o splnění manželské smlouvy o věno, nebo kdyby šlo o uplatnění práva ve zřízení věna proti osobám třetím, na jejich ochranu před manželskými smlouvami na oko zmíněný zákon zvláště pomýšlel. Avšak o to zde nejde.

Bylo-li, jak tvrdí rekurentka, věno zřízeno bez zachování předepsané formy a věno manžel obdržel, nemohlo zřízené věno za trvání manželství vzhledem k ustanovení § 1432 obč.

z. ovšem býti zpět požadováno, ale smrtí manželovou, kdy přestal důvod podržeti si věno, pro manžela po případě pro jeho pozůstalost nastala povinnost věno pozůstalé manželce vrátiti. Tak výslovně stanoví § 1229. obč. zák., a to bez ohledu, zdali věno zřízeno bylo manželkou samou, či povinnou k tomu osobou třetí.

Okolnost, že o přijetí věna nebyl sepsán notářský spis, nýbrž jen soukromá listina, nároku vdovy na vrácení věna nevadí, pak-li jen přijetí věna jest jinak, na př. seznáním převzvědných osob prokázáno. Dotyčný důkaz jiným způsobem, než notářským spísem, vyjmouc v konkursním řízení (§ 55. k. ř.), zákonem ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. není vyloučen; dle tohoto zákona nemají jen listinná potvrzení o přijetí věna bez notářského spisu platnosti a tudíž ani důkazní moci.

Z toho, co řečeno, plyne, že pokud nárok rekurentky na vrácení věna a zadání tohoto nároku mezi pozůstalé dluhy byl ze shora uvedených důvodů zamítnut, nestalo se tak po právu a bude nyní třeba zkoumati, zda-li zřízení a přijetí věna jest, nehledíc k tomu, že mezi účastníky o tom není sporu, i jinak, totiž seznáním převzvědných osob prokázáno a dle toho bude pak rozhodnutí o oprávněnosti nároku rekurentky na vrácení věna a po dalším případném šetření (§ 185. nesp. pat.) nároku na odevzdání pozůstalosti jure crediti Dr. Patsch.

Rejstříkový zápis o předmětu podniku společnosti s ručením obmezeným musí souhlasiti s jejím živnostenským oprávněním dle obsahu jejího živnostenského listu.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze 14. května 1924 R I 364/24. Obchodní soud v Praze Firm 401/21.)

Rejstříkový soud nařídil společnosti s r. obm., již udělený živnostenský list nesouhlasil s rejstříkovým zápisem ohledně předmětu podniku, aby buď prokázala živnostenské oprávnění v obchodním rejstříku zapsané, po případě provedla a pak opověděla změnu společenské smlouvy své ohledně předmětu podniku tak, aby stav rejstříkový odpovídal skutečnému stavu.

Rekursu proti tomu společnosti podanému nebylo vyhověno, poněvadž odpovídá předpisu § 1. zák. ze 6. března 1906 č. 58. ř. z., má-li společnost s r. ob. po svém zápisu prokázati živnostenské oprávnění pro předmět podniku, aby vzhledem ku publicitě zápisů v obchodním rejstříku byl uveden souhlas mezi zápisem předmětu podniku a skutečným provozováním zvláště živnostenským oprávněním společnosti.

Dovolací recurs zůstal bez úspěchu. Důvody: Nejvyšší soud plně sdílí názor nižších stolic, že v zájmu důvěry v obchodní rejstřík jest po rozumu čl. 15. a násl. obch. z. třeba, aby i ten zápis obchodního rejstříku, jenž týká se předmětu podniku, odpovídal pravdě, čemuž zajisté není, neprovozuje-li stěžovatel a dokonce ani není dle předpisu živn. řádu oprávněn provozovati živnost v tom rozsahu, jak je v obchodním rejstříku vyznačeno.

Provozování svobodných a řemeslných živností jest dle §§ 12. a 14. živn. ř. opověděti živnostenskému úřadu, načež tento vydá t. zv. živnostenský list. Jestliže v tomto případě stěžovatel opověděl živnost užšího rozsahu, než jakého jest předmět podniku v rejstříku uvedený, a dostal-li živnostenské oprávnění jen k provozu této omezené živnosti, pak ovšem neodpovídá rejstříkový zápis skutečným poměrům a veřejnost mohla by uvedena býti v omyl zejména v tom směru, že jde o podnik větší, než jakým jest podnik vskutku provozovaný, což zajisté není srovnatelné s účelem celé instituce obchodního rejstříku.

Dr. Kasper.

Odevzdá-li kdo věřiteli svému do ruční zástavy vkladní knížku, na niž dle stanov peněžního ústavu, který ji vydal, vybrati lze peněžní vklad bez průkazu legitimace jako na papír majiteli svědčící, nemůže vlastník její, nejsa v detenci vkladní knížky, vinkulovati vklad heslem.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 29. dubna 1924 Rv I 325/24. Obchodní soud v Praze Cg I 282/22.)

A půjčil Zovi vkladní knížku svou znějící na obnos 30.000 Kč a heslem vinkulovanou jako bankovní záruku na zakoupení určitého zboží od firmy B. Z odevzdal tuto vkladní knížku firmě B skutečně jako záruku.

A žaluje nyní banku X, u níž částka zmíněná na vkladní knížku byla uložena o náhradu škody povstalé mu tím, že zavinením jejího úředníka vyčetl zástupce firmy B z obchodních

knih žalované banky heslo, kterým byla jeho knížka vkladní vinkulována a že pak byl hrubým zavinením banky celý vklad z knížky vyplacen firmě B.

Nižší soudy zamítly žalobu pro tentokrát usuzující, že vkladní knížka byla dána firmě B do zástavy a proto mohl by se A domáhati vrácení knížky potahmo jejího aequivalentu, až by Z firmě B dluh svůj, pro který ji zastavil, měl vyrovnán, což se ještě nestalo.

Nejvyšší soud zrušil oba rozsudky a nařídil první stolicí doplniti řízení z důvodů těchto:

Pro posouzení rozepře je v prvé řadě rozhodujícím, jaké právní povahy byla řečená knížka vkladní, neboť podle odvolacího zjištění byla tato knížka na žalobcův příkaz vinkulována heslem teprve, když byla už v rukou firmy B., kam se dostala s vědomím a svolením žalobcovým, pročez zůstává nerozřešena, ale také neprobrána otázka, zdali knížka ta byla a mohla býti vinkulována, imenovitě, zdali byl k této vinkulaci oprávněn žalobce, když už knížka ta nebyla v jeho rukou. Otázka ta může býti posouzena podle stanov žalované banky, neboť i kdyby mohla býti kladena na roveň spořitelním knížkám, pak by podle § 10. zák. ze 14. dubna 1920 č. 302 sb. z., musilo býti v dotyčných stanovách ustanoveno, že byf i knížka ta zněla na určité jméno, každý její majetník nebo předkladač musí býti i bez průkazu své totožnosti považován za jejího pořádného držitele, a že vyplacení vkladů musí se státi do jeho rukou, pokud by tomu nebránilo zahájené řízení umořovací nebo soudní zákaz, nebo včasné učiněná poznámka nějaké výhrady.

Kdyby k výplatě postačila pouhá držba knížky a nemusila býti vyžadována nabývatelova legitimace, pak by se taková vkladní knížka jevila býti papírem majetníku svědčícím, to však jest otázka, která může býti zodpověděna pouze na základě stanov.

Nebyl-li žalobce, jenž, jak je zjištěno, v době, kdy řečenou knížku vinkuloval heslem, nebyl v její držbě, za tohoto stavu k takové vinkulaci oprávněn, pak i v obchodních knížkách žalované banky provedená vinkulace neměla by právního účinku, zvláště když v knížce té vinkulace tato nebyla poznamenána, takže by se vinkulace jevila za tohoto stavu nedovoleným zásahem do práv majetníka knížky.

Jinak by se utvářil stav, kdyby žalobcova vinkulace mohla býti považována za zákonitě vykonanou. V tom případě přestávají býti spořitelní knížky podle č. 1. a 3. § 503. c. ř. s. papíry majetníku svědčícím, stávají se pouze důkazními listinami, pak nestačí k vlastnickému převodu jako u nevinkulovaných knížek spořitelních pouhé odevzdání podle § 427. obč. z., nýbrž je k tomu potřebí postupní listiny podle § 1393. obč. z. V tomto případě jinak by se utvářil právní stav této rozepře také po stránce právního posuzování, zdali prozrazení hesla a tím umožněná výplata vkladu třetí osobě je v příčinné souvislosti se žalobcovou škodou.

Sem kladou strany a to právem právní poměr mezi žalobcem a Xem (jenž knížku dal firmě B do zástavy) na jedné a mezi tímto a firmou B na druhé straně.

V této příčině odvolací soud zjišťuje, že žalobce vkladní knížku půjčil Xovi jako bankovní záruku na zakoupení zboží od firmy B a že X odevzdal tuto knížku firmě B jako záruku. Z toho odvolací soud usuzuje, že vkladní knížka byla pro firmu B zastavena za její pohledávání za Xem, že se proto ona i valuta na ni uložena mohla teprve tehdy uvolniti, když by X byl vyrovnal svůj dluh u firmy B a že teprve potom mohl by se žalobce domáhati vrácení knížky a důsledkem toho i jejího aequivalentu, že však, když X svého dluhu ještě nevyrovnal, žaloba je předčasná.

Tohoto právního názoru nelze sdíleti, ježto odvolací soud nevypověděl se skutečnosti, že se žalobce nedomáhá žalobou vrácení knížky ani jejího aequivalentu, nýbrž že žaluje o náhradu škody na určitém základě skutkovém i právním, že o nějaké předčasnosti žaloby řeči býti nemůže, neboť kdyby se i prokázalo, že v době vydání prvního rozsudku žalobci škoda nevzešla, a že také nevzešla zavinením žalované banky, ale bylo při tom pravděpodobno, že žalobci podle zjištěných okolností v budoucnosti, když určité nové předpoklady nastanou, nějaká škoda vzejde, musila by býti žalobní žádost zamítnuta pro vždy. (č. 406 c. ř. s.)

Odvolací soud sice praví, že vkladní knížka byla pro firmu B zastavena za její pohledávání za Xem, že se proto i ona i valuta na ni uložena mohla teprve tehdy uvolniti, když by X zaplatil svůj dluh, ale tento právní závěr je předčasný, poněvadž právní poměr mezi žalobcem a Xem na jedné a mezi tímto a firmou B na druhé straně není odvolacími zjištěními